

ВІДКРИТИЙ ДІАЛОГ

Тортури в Казахстані

Photo: the Uralskaya Nedelya newspaper

Стислий огляд ситуації з тортурами в Казахстані в 2013 і 2014 рр.

Зміст

1. Вступ.....	стор. 3
2. Недостатня ефективність національного превентивного механізму.....	стор. 3
3. Рішення Комітету ООН проти тортур на користь жертв тортур в Казахстані.....	стор. 4
4. Влада неналежним чином реагує на заяви про тортури.....	стор. 4
5. Примусове психіатричне лікування (обстеження) як метод тиску на переслідуваних за політичними мотивами.....	стор. 4
6. Відмова у наданні належної медичної допомоги.....	стор. 5
7. Влада перешкоджає правозахисникам та спостерігачам у відвідуванні ув'язнених.....	стор. 5
8. Умови утримання в місцях позбавлення волі в Казахстані часто є небезпечними для життя.....	стор. 6
9. Повідомлення про тортури та жорстоке поводження в місцях позбавлення волі (деякі приклади).....	стор. 6
10. Висновки.....	стор. 7
Список джерел.....	стор. 8

1. Вступ

Заяви казахстанської влади про нетерпимість до тортур і готовність співпрацювати з громадянським суспільством у вирішенні даної проблеми поки що залишаються на рівні декларацій і не реалізуються ефективно на практиці. Процедура Національного превентивного механізму зберігає досить сильну державну централізацію, а його учасники занадто залежні від рішень і дій омбудсмена.

Кількість відкритих кримінальних справ за фактом тортур у десятки разів менша, ніж кількість заяв про тортури. Жертвам тортур і правозахисникам важко домогтися від прокуратури порушення кримінальних справ стосовно представників поліції. Суди в більшості випадків відмовляються передавати заяви про тортури в окреме провадження і визнають як доказидані, отримані під тортуррами (як у справі нафтовиків Жанаозену). 21.10.2014 казахстанський суд відмовився виконати рішення Комітету ООН проти тортур щодо жертви тортур Олега Євлоєва.

Терміни, які отримують винні в тортурах, значно менші, ніж тюремні терміни політичних ув'язнених. Влада обмежує доступ незалежних правозахисників до ув'язнених, які заявляють про тортури. Медичні працівники колоній часто залежні від адміністрації і не забезпечують належну медичну допомогу ув'язненим. Застосовується практика примусового психіатричного лікування або обстеження.

Казахстанська делегація зіткнулася з різкою критикою членів Комітету ООН проти тортур під час розгляду періодичної доповіді. Казахстанська влада заявляє про «ефективну протидію тортурам», при цьому акцентує увагу на юридичних змінах, а не на фактичній реалізації зобов'язань у боротьбі з тортурами. Критика на засіданнях Ради ООН з прав людини та Комітету ООН проти тортур завдала серйозних іміджевих втрат для казахстанської влади, що змусило її звільнити активістку Розу Тулетаєву і правозахисницю Зінаїду Мухортову.

2. Недостатня ефективність національного превентивного механізму

Національний превентивний механізм (далі – НПМ), який був заснований 02.07.2013, поки що не реалізовується ефективно на практиці. НПМ зберігає досить сильну державну централізацію і поки що не є інституційно повноцінним, оскільки був заснований не окремим законом, а шляхом внесення змін до деяких нормативних актів. НПМ не охоплює всі місця позбавлення волі, в тому числі спецстанови Комітету національної безпеки. Оскільки керівний орган НПМ не має повноважень визначати обсяг державного фінансування, матеріальне забезпечення роботи НПМ і терміни візитів до місць позбавлення волі залежать від виділених урядом коштів. Склад учасників НПМ погоджує омбудсмен. Відомі випадки, коли регіональні НПМ не працювали по кілька місяців через бездіяльність і перешкоди з боку керівництва НПМ [\[1\]](#), [\[2\]](#).

Згідно з процедурою, учасники НПМ реєструють скарги про тортури в порядку, що визначається омбудсменом, і потім передають цю інформацію на розгляд омбудсмену (при цьому можуть паралельно передати скаргу в прокуратуру). Однак механізм розгляду скарг державними органами залишається неефективним і часто тривалим у часі. Учасникам НПМ під загрозою санкцій забороняється розголошувати отримані відомості про тортури без згоди потерпілого.

Державна централізація і залежність від рішень омбудсмена можуть негативно відбитися на оперативності та незаангажованості роботи НПМ. Інститут омбудсмена поки що не виконує своїх функцій у відповідності до міжнародних стандартів. Омбудсмен, сам будучи

державним службовцем, іноді поводить досить толерантно по відношенню до державної системи, навіть якщо представники громадянського суспільства вказують на численні грубі порушення прав людини. Наприклад, у серпні 2014 року правозахисники неодноразово просили омбудсмена терміново втрутитися в ситуацію з ненаданням медичної допомоги Арону Атабеку. Однак омбудсмен відмовився відвідати Атабека у в'язниці, а лише послався на висновки прокуратури і МВС, які не побачили порушень прав політичного в'язня.

3. Рішення Комітету ООН проти тортур на користь жертв тортур в Казахстані

- 24.05.2012 прийнято рішення на користь Олександра Герасимова. 18.11.2013 та 23.01.2014 казахстанський суд зобов'язав департамент внутрішніх справ Костанайської області виплатити потерпілому компенсацію в розмірі 2 млн. тенге (близько 9590 євро).
- 17.12.2013 прийнято рішення на користь Олега Євлоєва, який зазнав жорстоких тортур від астанинських поліцейських. Комітет ООН вимагав від Казахстану провести належне неупереджене розслідування для виявлення винних у тортурах і відшкодувати моральні збитки потерпілому. Однак 21.10.2014 Саріаркінський районний суд Астани відмовився виконати рішення Комітету ООН проти тортур [\[3\]](#).
- У травні 2014 року прийнято рішення на користь Расима Байрамова, якого поліцейські Костанайської області били, тягали за волосся, морили голодом і відсутністю сну, вибиваючи зізнання у пограбуванні. Після рішення Комітету ООН проти тортур 30.07.2014 прокуратура порушила кримінальну справу за статтею «Тортури». Постраждала сторона подала позов проти місцевого департаменту внутрішніх справ з вимогою компенсації шкоди [\[4\]](#).

4. Влада неналежним чином реагує на заяви про тортури

Кількість заяв про тортури в поліцейських дільницях і в'язницях зростає. Заступник Генерального прокурора Нурмаханбет Ісаєв визнав, що відомості про тортури продовжують надходити і це підриває довіру населення до поліції [\[5\]](#). З офіційної статистики випливає, що кількість кримінальних справ, відкритих за звинуваченням у тортурах проти співробітників правоохоронних органів, мізерно мала в порівнянні з кількістю заяв про тортури. У 2011 році в Казахстані зареєстровано 52 заяви про тортури (відкрито 18 кримінальних справ), у 2012 році – 602 заяв про тортури (відкрито 18 кримінальних справ), у 2013 році Коаліція НУО проти тортур отримала 410 повідомлень про тортури (порушено 35 кримінальних справ) [\[6\]](#), [\[7\]](#). Поширеною практикою є відмови у порушенні кримінальних справ з причини того, що «факти тортур не підтвердилися». У разі порушення справ, розслідування проводяться протягом тривалого часу. Тюремні терміни засудженим за тортури порівняно невеликі. У 2013 році було засуджено 31 особу, з них 3 особи отримали покарання до 1 року позбавлення волі, 22 особи – від 1 року до 3 років, 5 осіб – від 3 до 5 років, 1 особа – штраф [\[8\]](#). При цьому часто співробітників правоохоронних органів судять не за статтею «Тортури», а за звинуваченням в «Перевищенні влади і посадових повноважень».

5. Примусове психіатричне лікування (обстеження) як метод тиску на переслідуваних за політичними мотивами

- Правозахисниця і адвокат з м. Балхаш Зінаїда Мухортова 02.07.2014 вчетверте із застосуванням сили ізольована до психіатричної лікарні, незважаючи на рішення судів

попередніх інстанцій про скасування примусового лікування і висновку декількох незалежних експертів про психічне здоров'я правозахисниці.

- Примусова психіатрична експертиза призначалася також засудженому правозахиснику Вадиму Курамшину; звинуваченому в екстремізмі 67-річному пасторові Бахтжану Кашкумбаєву; а також звинуваченому в розпалюванні релігійної ворожнечі 62-річному активісту Олександрю Харламову.

6. Відмова у наданні належної медичної допомоги

- Один з лідерів страйкового руху нафтовиків Жанаозену Роза Тулетаєва страждає на хронічну мастопатію, у неї низький тиск 80/50, збільшується кіста, погіршується зір. У колонії Роза Тулетаєва не отримувала необхідної медичної допомоги. Вона неодноразово повідомляла про жорстокі тортури з метою вибити з неї обвинувальні зізнання під час допитів: її підвішували за волосся, душили сміттєвим пакетом і тиснули залізним прутом на стінки кишківника, а також погрожували розпорою над її родичами.
- Лікарі слідчого ізолятора діагностували у Арона Атабека ішемічну хворобу серця, церебросклероз, остеохондроз, однак при цьому заявили, що «загальний стан засудженого задовільний». МЗС та офіс казахстанського омбудсмена також наполягають, що Арон Атабек «отримує всю необхідну медичну допомогу» у виправній установі. Раніше за спроби відстояти свої права його неодноразово саджали в карцер як «злісного порушника». Атабек заявляв про побиття з боку співробітників ізолятора, проте в МВС відмовилися порушувати кримінальну справу «за відсутністю складу злочину».
- Колишній президент національної атомної компанії «Казатомпром» Мухтар Джакішев міг померти під час розгляду справи, оскільки суддя і слідчі ігнорували критичний стан його здоров'я і відмовлялися в наданні належної медичної допомоги. За час розгляду кримінальної справи Джакішев переніс близько 14 випадків гіпертонічного кризу.
- В 2014 році Вадим Курамшин був змушений кілька разів оголошувати голодування, щоб домогтися від адміністрації в'язниці надання медичної допомоги.

7. Влада перешкоджає правозахисникам і спостерігачам у відвідуванні ув'язнених

- У вересні 2014 року правозахисна організація «Ар.Рух.Хак» та міжнародний PEN-клуб отримали відмову в побаченні з Ароном Атабеком. Як повідомив Атабек, Комітет кримінально-виконавчої системи заявив, що він нібито не бажає зустрітися з правозахисниками і може «створити небезпеку» для відвідувачів, при цьому сам Атабек навіть не був поінформований про можливість зустрічі.
- Правозахисниця Бахитжан Торегожина отримувала відмову у відвідуванні Вадима Курамшина. До Зінаїди Мухортової в психіатричну лікарню кілька разів не допускали адвоката.
- В червні 2014 року Голову Комітету з демократії, прав людини і гуманітарних питань ПА ОБСЄ Ізабель Сантос не допустили до зустрічі з Розою Тулетаєвою в колонії.
- До політв'язня Володимира Козлова неодноразово не допускали міжнародних спостерігачів. У 2013 році делегації Головної колегії адвокатів Польщі та делегації ЄС в Астані було відмовлено у візиті до Козлова. У вересні 2014 року керівництво в'язниці відмовило журналістам «Радіо Азаттик» відвідати Козлова після інформації, що з'явилася,

про тиск на нього з боку адміністрації. Варто зазначити, що через широкий міжнародний розголос в 2014 році до Козлова допустили Ізабель Сантос і представників міжнародного PEN-клубу. Довгий час Володимир Козлов перебував у колонії, яка знаходиться далеко від місця проживання його сім'ї, що є грубим порушенням вимог казахстанського законодавства.

- 19.03.2010 влада не допустила до Мухтара Джакішева швейцарських кардіологів, які мали мандат від Всесвітньої організації по боротьбі з тортурами.

8. Умови утримання в місцях позбавлення волі в Казахстані часто є небезпечними для життя

- Останніми роками значно зросла кількість випадків, коли в'язні завдавали собі фізичних каліцтв, протестуючи проти жорстоких тюремних умов і знущань. Згідно з останніми статистичними даними, в 2012 році було зафіксовано 340 таких актів самокаліцтва [\[9\]](#).
- **11.09.2014** Генеральний прокурор Асхат Даулбаєв повідомив: *«За останні 10 років на тлі загального зниження «тюремного населення» на 35%, смертність ув'язнених зросла в 1,5 рази ... Як і колись зберігаються некомплект персоналу і кваліфікованих фахівців, низька якість проведеного лікування. При перевірці обставин смерті ув'язнених співробітники МВС обмежуються лише констатацією ознак насильства, а питання якості та своєчасності наданої медичної допомоги та проведеного лікування не вивчаються. Комітет контролю медичної та фармацевтичної діяльності також самоусунувся від цієї роботи»* [\[10\]](#).

9. Повідомлення про тортури та жорстоке поводження в місцях позбавлення волі (деякі приклади)

- 21.05.2013 30 ув'язнених в'язниці АК-159/22 в місті Каражал Карагандинської області завдали собі різаних ран на знак протесту проти жорстокого поводження з боку адміністрації колонії [\[11\]](#).
- 20.08.2013 в колонії загального режиму РУ-170/2 в Уральську більше 60 ув'язнених завдали собі колото-різаних ран на знак протесту проти побиття з боку адміністрації. 21.08.2013 близько 30 ув'язнених на даху одного з бараків виставили плакат з написом «Допоможи». Кілька родичів, які отримали дозвіл відвідати ув'язнених, повідомили про побачені тілесні ушкодження. Замість розслідування заяв про тортури, влада звинуватила 7 ув'язнених у непокорі адміністрації та умисному заподіянні собі ушкоджень. Вони були засуджені до 5-7,5 років позбавлення волі [\[12\]](#), [\[13\]](#), [\[14\]](#).
- 30.12.2013 суд Північно-Казахстанської області перекваліфікував справу поліцейських Кайрата Сарсенбаєва і Руслана Козирєва з «Перевищення посадових повноважень» на «Тортури». Однак суд зменшив на півроку тюремні терміни кожному поліцейському: Сарсенбаєв отримав 4 роки в'язниці, а Козирєв – 3,5 роки. Поліцейські катували Івана Рожнова, внаслідок чого йому ампутували ступні обох ніг.
- Засуджений адвокат Андрій Деркунський, у якого нібито були докази своєї невинності, 22.01.2014 був знайдений мертвим у своїй камері. Співкамерник небіжчика Даніяра Толендінов повідомив, що був свідком того, як адміністрація слідчого ізолятора співпрацювала з вбивцями. Незабаром свідок відмовився від своїх показів через

небезпеку розправи над ним з боку працівників в'язниці. Кримінальне розслідування продовжується.

- У квітні 2014 року було порушено справу проти поліцейських з міста Шардара Південно-Казахстанської області за обвинуваченням у тортурах. Постраждалих Мухтара Ахметова, Асана Жарбаєва і ще кількох осіб жорстоко били, душили і морили голодом в СІЗО. Про результати кримінальної справи поки не відомо [\[15\]](#).
- 30.04.2014 в Алмати за тортури засуджені до 2 років ув'язнення двоє поліцейських, які били громадян М. Керімбаєва і А. Єсенова з метою отримання зізнань [\[16\]](#).
- 08.05.2014 стало відомо, що судмедекспертиза зафіксувала факти побиття співробітниками Костанайського РВВС двох затриманих місцевих жителів, підозрюваних у крадіжці. Прокуратура порушила кримінальну справу за фактом тортур, проте поки нібито «не встановила» винних осіб [\[17\]](#).
- У липні 2014 року Діас Акшалов був засуджений до 3 років ув'язнення за звинуваченнями у квартирних пограбуваннях. Ще в СІЗО він захворів на туберкульоз. Медичні працівники СІЗО почали лікувати Діаса, після чого у нього з'явилися загострення – виразка шлунку, варикозне розширення вен стравоходу та цироз печінки. Батьки Діаса кілька місяців не могли домогтися його госпіталізації до міської лікарні. Лікарі повідомили, що стан здоров'я Акшалова дуже поганий, і він потребує постійного медичного нагляду. МВС повідомляє, що стан здоров'я Акшалова «задовільний». Батьки бояться, що їхній син не виживе в тюремних умовах без належної медичної допомоги [\[18\]](#).
- 06.09.2014 в колонії ЛА-155/8 в селищі Зарічний Алматинської області було проведено обшук із залученням внутрішніх військ. Родичі ув'язнених повідомляли, що з-за воріт колонії лунали крики про допомогу, які можуть свідчити про жорстокі побиття. Адміністрація заявила, що «ізолювала» в слідчий ізолятор ув'язнених, які були «негативно налаштовані» [\[19\]](#).

10. Висновки

17-18.11.2014 під час представлення звіту в Комітеті ООН проти тортур делегація Казахстану заявила, що влада дотримується принципів демократії, дотримання прав людини та забезпечує «всебічні розслідування» скарг на тортури. Члени Комітету ООН проти тортур (зокрема, Феліс Гаєр і Георгій Тугуші) розкритикували **невідповідність заяв казахстанської делегації даним правозахисних НУО. Було вказано на ряд проблем, зокрема:** неефективна реалізація законодавства з протидії тортурам; велика кількість скарг про тортури та їх неналежне розслідування; визнання судами свідчень, отриманих під тортурами; відсутність незалежного розслідування тортур щодо нафтовиків Жанаозену та ін. Також Феліс Гаєр згадала індивідуальні кейси Євгена Жовтіса, Арона Атабека, Зінаїди Мухортової, Рози Тулетаєвої та Базарбая Кенжербаєва (затриманого після Жанаозенських подій, який помер після жорстоких тортур).

19.11.2014 Роза Тулетаєва домоглася умовно-дострокового звільнення і була випущена з в'язниці. Ще кілька місяців тому суд відмовився її звільнити, хоча прокурор і адміністрація колонії підтримали дострокове звільнення активістки. **Є усі підстави вважати, що дане рішення було прийняте на політичному рівні у відповідь на різку критику Казахстану під час розгляду Універсального періодичного огляду та засідання Комітету ООН проти тортур.**

15.12.2014 адвоката і правозахисницю **Зінаїду Мухортову** випустили з психіатричної лікарні. Однак вона залишається під наглядом лікарів і буде змушена в будні дні відзначатися в лікарні [20]. Під час розгляду УПО Австрія закликала казахстанську владу негайно звільнити від примусового психіатричного лікування Зінаїду Мухортову. Однак представники делегації Казахстану відзначали, що політична мотивація у справі Мухортової відсутня, і питання про її госпіталізацію знаходиться в компетенції лікарів. Прикметно, що рішення про звільнення Мухортової було прийняте з ініціативи головного лікаря Балхашської психлікарні Рисбека Іскакова, який до цього півроку запевняв, що правозахисниця має знаходитися на стаціонарному лікуванні [21].

Незважаючи на те, що представники Казахстану заперечують більшість зауважень з боку ООН та правозахисних організацій, бажання зберегти міжнародний імідж змушує владу йти на одиничні позитивні зміни. Ефективна комунікація на дипломатичному рівні і чітка позиція щодо неприпустимості ігнорування зобов'язань у галузі прав людини мають конкретні результати. Наголошуємо, що подальше здійснення міжнародного тиску з боку ЄС, ОБСЄ та ООН може захистити від репресій громадських активістів і незалежних журналістів і полегшити долю інших політв'язнів в Казахстані: Володимира Козлова, Арона Атабека, Мухтара Джакішева, Вадима Курамшина.

Список джерел:

1. Офіційний сайт Генеральної Прокуратури Республіки Казахстан // Виступ заступника Генерального Прокурора Жакіпа Асанова на нараді з питань взаємодії державних органів з учасниками національного превентивного механізму проти тортур (НПМ) в Казахстані (16.05.2014). - <http://prokuror.gov.kz/rus/novosti/press-releasy/vystuplenie-zamestitelya-generalnogo-prokurora-zhakup-a-sanova-na-soveshchanii>
2. Казахстанське міжнародне бюро з прав людини і дотримання законності // Відкрите звернення щодо діяльності національного превентивного механізму в Актюбінській області. - http://www.bureau.kz/data.php?page=1&n_id=7556&l=ru
3. Казахстанське міжнародне бюро з прав людини і дотримання законності // Рішенню ООН – відмовити. - http://www.bureau.kz/data.php?n_id=7570&l=ru
4. Казахстанське міжнародне бюро з прав людини і дотримання законності // Філія Бюро з прав людини ініціює позов на виконання рішення Комітету ООН проти тортур. - http://www.bureau.kz/data.php?page=4&n_id=7450&l=ru
5. Панорама // Торік за тортури були засуджені 46 поліцейських. – <http://panoramakz.com/index.php/society/right/item/34973-v-proshlom-godu-za-pytki-byli-osuzhdeny-46-politsejskikh?highlight=YTozOntpOjA7czoxNDoiOjL/RgNC%200YjQu9C%200LwiO2k6MTtzOjg6ItCz0L7QtNGDIjtpOjI7czoyMzoiOjL/RgNC%200YjQu9C%200Lwg0LPQvtC00YMiO30=>
6. Zakon.kz // Коаліція НУО Казахстану проти тортур спільно з Генеральною прокуратурою РК, Міністерством внутрішніх справ, Агентством по боротьбі з економічними та корупційними злочинами ініціюють інформаційну кампанію щодо запобігання застосування тортур. - <http://pravo.zakon.kz/4634916-koalicija-npo-kazakhstan-protiv-pytok.html>
7. Tengri News // У Казахстані стали частіше скаржитися на тортури. - http://tengrinews.kz/kazakhstan_news/v-kazahstane-stali-chasche-jalovatsya-na-pytki-236538/
8. Казахстанське міжнародне бюро з прав людини і дотримання законності // Додаток до Універсального періодичного огляду ООН 2014.- http://www.bureau.kz/data.php?n_id=6911&l=ru
9. U. S. Department of State // Kazakhstan. Executive summary. – <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2013&dliid=220395#wrapper>
10. Офіційний сайт Генеральної Прокуратури Республіки Казахстан // Виступ Генерального Прокурора Асхата Даулбаєва на засіданні колегії Генеральної прокуратури, присвяченій діяльності Комітету кримінально-виконавчої системи МВС з надання медичної допомоги ув'язненим (11.09.2014). - <http://prokuror.gov.kz/rus/novosti/press-releasy/vystuplenie-generalnogo-prokurora-ashata-daulbaeva-na-zasedanii-kollezii-2>
11. Казахстанське міжнародне бюро з прав людини і дотримання законності // Звернення щодо ситуації в колонії АК-159/22. - http://www.bureau.kz/data.php?n_id=5869&l=ru

12. Уральская Неделя // Ув'язнені уральської колонії залізли на дах одного з бараків з вимогою про допомогу. - <http://www.uralskweek.kz/2013/08/21/zaklyuchennye-uralskoj-kolonii-zalezli-na-kryshu-odnogo-iz-barakov-s-trebovaniem-o-pomoshhi/>
13. Уральская Неделя // Після введення військ в уральську колонію постраждали 62 ув'язнених. - <http://www.uralskweek.kz/2013/08/20/posle-vvoda-vojsk-v-uralskuyu-koloniyu-postradali-62-zaklyuchennyx/>
14. Total.kz // Зачинателі бунту у в'язниці Уральська отримали нові терміни ув'язнення. - http://total.kz/society/2014/04/01/zachinschiki_bunta_v_tyurme_ural
15. Радіо Азаттик // Ходоки з Шардару ходять по Астані зі скаргами на тортури. - <http://rus.azattyq.org/content/zhaloby-na-pytki-shardara/26599592.html>
16. Юридична Газета // Проблема міжнародного масштабу. - <http://urgazeta.kz/rus/articles/1328>
17. Время // Спиток – не збиток. - <http://www.time.kz/articles/risk/2014/05/08/38208-popitka-ne-pitka>
18. Казахстанське міжнародне бюро з прав людини і дотримання законності // Туберкульоз на додаток до незаконного арешту. - http://bureau.kz/data.php?page=0&n_id=7183&l=ru
19. Радіо Азаттик // Обшук у в'язниці на тлі сигналів про жорстоке поводження. - <http://rus.azattyq.org/content/tyurma-v-zarechnom-zhaloby-na-izbienie/26572101.html>
20. Радіо Азаттик // Зінаїду Мухортову випустили під розписку. - <http://rus.azattyq.org/content/zinaidu-muhortovy-vypisali-iz-psihdispancara/26745192.html>
21. Open Dialog Foundation // Punitive psychiatry in Kazakhstan: human rights activist Zinaida Mukhortova forcibly placed in lunatic asylum for the fourth time. - <http://en.odfoundation.eu/a/4323,punitive-psychiatry-in-kazakhstan-human-rights-activist-zinaida-mukhortova-forcibly-placed-in-lunatic-asylum-for-the-fourth-time>

Фундація «Відкритий Діалог» була заснована в Польщі у 2009 році з ініціативи Людмили Козловської, яка зараз займає посаду Президента Фундації. Установчі цілі Фундації включають захист прав людини, демократії та верховенства права на пострадянському просторі, з особливою увагою до найбільших країн СНД: Росії, Казахстану і України.

Фундація переслідує свої цілі за допомогою організації спостережних місій, включаючи спостереження за виборами та моніторинг ситуації з дотриманням прав людини в країнах СНД. За результатами спостережень Фундація випускає звіти і поширює їх серед інституцій ЄС, ОБСЄ та інших міжнародних організацій, міністерств закордонних справ та парламентів країн ЄС, аналітичних центрів та медіа.

На додаток до наглядової і аналітичної діяльності Фундація активно співпрацює з членами парламентів, які беруть участь у зовнішній політиці, займаються проблемою дотримання прав людини і взаємин з країнами СНД, для того, щоб підтримати процес демократизації та лібералізації внутрішніх політик на пострадянському просторі. Важливою сферою діяльності Фундації також є підтримка програм для політичних в'язнів і біженців.

00-580 Warsaw

11a Szucha Avenue, office 21

E-mail: odfoundation@odfoundation.eu

www.odfoundation.eu

+48 22 307 11 22

Стислий огляд опубліковано 16.12.2014

Printed by: OPEN DIALOG FOUNDATION

Фото на обкладинці: ув'язнені колонії РУ-170/2 в Уральську 21.08.2013 на даху одного з бараків виставили плакат з написом «Допоможи». Фото: Рауль Упоров, газета «Уральская Неделя»: <http://www.uralskweek.kz/>

Для отримання більш детальної інформації, будь ласка, звертайтеся:

Ігор Савченко - igor.savchenko@odfoundation.eu

Катерина Савченко - katerina.savchenko@odfoundation.eu